

* Serbske belgradske novine, ki so bile na Austrijskem prepovedane, smejo spet v cesarske dežele.

* V Varšavi je izdal Vénarský v poljskem jeziku delo pod naslovom: Powiesci historyczne“ v dveh zveskih.

* Palacky je izvoljen za častnega uda gornjolužiškega znanstvenega društva.

* V Belgradu se je dozdal za narodno igrališče nabralo krog 6000 cekinov, knez sam je podaril 1000 cekinov, in je še več obljubil, ako bode potreba. Igrališče se bo začelo še to leto zidati.

* Novo delo je prišlo v Belgradu na svetlo, za serbsko zgodovino posebno imenitno, izdano od Petra Radovanovića pod naslovom: „Vojne Serba s Turcima od ustanka Karagjorgja do njegovog padenja.“

* Društvo serbske slovesnosti je dalo v tisk svoj četrti zvezek, kateri bo dokaj imenitnega, posebno od Černega Jurja zapopadlo.

* Dr. Antona Starčevića je „rečoslovje“ že dodelano in bo skoraj v tisk prišlo.

* Ravno je 2. del arhiva za povestnico jugoslavensko natisnjen.

* Vodstvo matice ilirske je razglasilo pregled računov od 1. marca do 31. decembra 1851. Premoženje matice znese, kakor se iz tega pregleda vidi, 15.668 gold. 57 kr. v zadolžnicah, in 3553 gold. 7 kr. v knjigah; tedaj skupej 19.222 gold. 4 kr.

Potovanje

po nekterih jugo-slavenskih krajih.

Spisal M. Verne.

10. pismo.

Dragi prijatelj!

Št. Ruperska, ali če hočeš Mokronoška dolina je rodovitna in dobro obdelana in mende ena nar lepših na Dolenskim. Velika radost mi je bilo, toliko lepših njiv in senožet ondi viditi. Tudi griči in hribi, ki dolino obdajajo, so polni dobro obdelanih vinogradov, v kterih se, kakor so mi pravili, veliko dobriga vina prideluje. Dopadla mi je tudi lepa, mende že silno stara Št. Ruperska cerkev. Nekdaj je bila, kakor pravijo „a fresco“ malana; pa Št. Ruperčani niso starinoslovci, in so jo, ne vém kdaj, pobelili. Ko sim cerkev ogledoval, sta se mi pridružila dva gospoda; starji je bil nekdanji tovarš v stanovanji v Ljubljani, ki ga več kot 30 let nisim vidil, sedaj tukajšnji učitelj Podreka, drugi mlaji gospod pa dr. Semen, učenik bogoslovja v Ljubljani. Kakor včeraj zunaj Višnjegore z gosp. dr. Leben-am, sim se soznanil tukaj z gosp. dr. Semen-am; po pravici jo povém, de me je prav veselilo, de nista prevzetna, kakor so nekteri dohtarji sv. pisma.

Posebno veselje mi je bilo tudi, de sim v Št. Ruperski dolini Veselo Goro najdel. Žalostnih Gor sim že veliko vidil, vesele pa nikjer ne ko tū. Blizo Št. Ruperta na severni strani je namreč na nekim griču prav zala cerkev z dvema zvonikama, in temu griču pravijo Vesela Gora. O malim Šmarnu je tū znamenit shod in somenj. V ti prijazni dolini je imel naš nekdanji šolski tovarš grof Oton Barbo lepo grajščino. Tudi njega, verliga uda Ljubljanske kmetijske družbe in časti vredniga rodoljuba in domorodca je nemila smert že vzela. Lahka mu zemlja bila! Nadjamo se, de mladi gosp. grof Barbo je v vsim verli sin verliga očeta.

Od tod sim šel po krasni dolini dalje v Mokronog, zali terg 9 milj od Ljubljane. Poleg terga je lep grad in prav prijeten griček z lepo cerkvijo, ki mu, tode po krivici Žalostna Gora pravijo. Terg stoji

nekako nisko in povodinj mu mende večkrat nagaja; senožeti in njive okrog terga so pa pri vsim tem prav lepe. Tudi tū se veliko vina prideluje.

Iz Mokronoga pelje cesta po dolgim klancu prek ogojzdeniga hriba, kjer se visoko na verhu poderline nekiga stariga grada kažejo. Ko se iz žleba na verh pride, se cesta deli; na levi ali izhodni strani pelje skozi Št. Kocian, kamor sim se bil iti namenil viditi domovje našiga Knobleherja, delječ po svetu slovečiga misionarja v notranji Afriki. To je vunder čudno, de, kakor Dunajski pisavci vsak hip Krajnsko deželo na Koroško predstavljajo — v dokaz, kako jo poznajo, čeravno o nji in njenim narodu pisarijo, de vse vprek leti, ravno tako ravnaajo z našimi rojaki! Tako je po nekim laškim časniku naš Knobleher Tirolec!! Omenim te pomote le spotama, ter serčne želje izrečem: naj bi se našimu častitimu rojaku njegovo važno početje srečno poneslo, de bi toliko dobriga storil kakor naš Pirc v Ameriki! Ali bojim se, de konec ne bo začetku primerin — Afrika je vse drugače ko Amerika. S tem pa nočem, Bog vari, vse hvale vredne serčnosti g. Knobleherja očitovati.

Ker mi je dež neprenehama nagajal, sim raji na desno čez Št. Marjeto šel, de bi prej v Novo mesto prišel. Ko sim se od Št. Marjete Kerki bližal, sim vidil nekoliko Št. Jernejiskiga polja, nar krasnejši ravnine na Dolenskim. Proti Novim mestu se mi je kazalo več gradov, med kterimi sim pa le Otočice sred Kerke po podobi poznal, ki mi jo je enkrat gospá baronka Codelli-tova v Terstu pokazala. Po dolgi, zastran dežja dolgočasni poti sim prišel popoldne v Novomesto.

Sedanje Novomesto je sozidal austrijski nadvojvoda Rudolf IV. okoli leta 1365, in zato so ga do leta 1783 po nemško „Rudolphswerth“ imenovali. Pred omenjenim nadvojvodom mende ni bilo tūne mesta ne vasi, desiravno nekteri terdijo, de je bilo tū že v času nekdanjih Rimljanov mesto z imenom „Nova ali Neostesium“, pozneje glavno mesto Gotov, ki so nekaj časa tod gospodovali; pa tega ni še nihče dovolj sprical. — To majhno mestice so Turki večkrat in posebno v letu 1429, 1469, 1492 in 1547 silno stiskali. V letu 1430 je pa 4 tisuč hrabrih Krajncov in Korošcov pri tem mesticu turškiga vojskovodja Ali-Paša-ta in njegovih 10 tisuč divjih Turkov oteplo in popolnoma premagalo. Od kar je pa nadvojvoda Karol okoli leta 1580 v Karlovcu terdnjavo napravil, niso Turki Noviga mesta več toliko nadlegovali. Reka Kerka, ki mesto tako obdaja, de je skoraj polotok, ga je tudi dobro branila. — To majhno mestice ne šteje čez 240 hiš, prebivavcov ima okoli 1600. — Gosp. korar Jelovšek me je prijazno po vsim mestu, v ljudsko poglavno učilnico, v gimnazij in v frančiškanski samostan spremil. Kar je nar lepšiga v mestu, je velki terg sred mesta. Farna cerkev, kjer en prošt in 5 korarjev z 2 vikarjama duhovno službo opravlja, je velika, pa nekako zavita ali zakriviljena, kar oko žali. Prošt in korarji dobivajo svoje dohodke iz doneskov nekdanje velike grajščine, ki je bila v starodavnih časih silno mogočnih Celjskih grofov.

Iz Noviga mesta sim se še tisti dan ob šestih zvečer v Toplice, poldrugo uro od mesta, podal, ker sim se bal, de bi utegnil dež več dni zaporedama nagajati. V Toplicah, sim mislil, bom saj kaj družbe našel, in se bom kopal, dokler se ne zvedri.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Rovinja v Istrii 11. maja. Morebiti bo bravam „Novic“ tudi všeč vediti, kako nam primorskim

Istrianam gré. Pervi teden tega mesca, ki se sploh spomladanski mesec imenuje, je bil pri nas nar huji cele zime; merzlo je bilo in borja je bučala, da si človek ni upal iz hiše. Suša je pri nas silna, ker skoraj tri mesce ni nič dežja bilo; zemlja je suha kot poper; kar je bilo čez zimo na polji, je večidel vsahnilo. En škafr vjete stare deževnice (druge vode nimamo) velja tukaj 4 kraje, ena libra (funt) laškiga olja 20 kr., rajža 8 kr., kave 20 kr., cukra 12 kr., govejiga mesa 11 kr., svinskiga mesa 20 kr., fižola 5 kr., krompirja 5 kr., kruha 5 kr., masla 34 kr., bokal vina 14, 18 do 20 kr. Goveje meso je pri nas pusto, ker se živina nima s čem pitati in tudi vode nima dovelj. Jémo ga brez prikuhe ali zelenjadi, ker je ni nikjer dobiti. Celi post, čeravno imam morje pred nosom, ni bilo skoraj nič rib dobiti, in kar se jih je dobilo, niso bile ribe ampak komaj ribice, in še teh je bila libra po 20 kr. Čudili se boste, da so nekatere reči pri nas tako drage, ker bi imele veliko bolji kup biti, kot pri vas; vunder je vse resnično tako, kakor sim pisal.

Iz Ljubljane. Ker so milostljivi g. knezoškof preseljenje bogoslovskih šol v duhovnico dovolili, pride realna šola na njih dosadanje mesto. Gospodu škofu gré tedaj očitna zahvala, da so mestni srenji tako prijazno roko podali in ji pripomogli, da zamore po neskončnim iskanjih nar manjšimi stroški pripravno učilišče napraviti. Milostljivi knez dobro previdijo, da realna šola ima koristna biti za celo deželo in da je tedaj pravično, ako se mestni srenji, ki ima o tem edina za celo deželo skrbeti, kolikor je moč ta naprava polajša. Zdaj smemo pričakovati, da se bo prihodnje leto 3. leto spodnje realne šole začelo. — Zagotovo zvémo iz Dunaja, da je tista govorica bôsa, ktere smo unidan v Novicah omenili, da se ima celo austrijsko cesarstvo le v 9 kronovin razdeliti; kako in kaj pa bo prihodnjič, pa je še skrivnost le posvetovavnemu zboru znana. — Predsednik kmetijske družbe g. Terpinec je prejel še nekatere kmetijske orodja iz Angleškiga in Amerikanskiga, o kterih bomo drugo pot govorili; prejel je tudi iz Šampanje (Champagne) iz Francoskiga 1 cent posebno lepiga zgodnjiga krompirja, ki še nikdar ni gnjil, in se „farinosa“ (mokar) imenuje. Vožnina je podražila ta ptuji sad scer tako, da cent pride čez 20 fl., — vunder se smémo nadjati, da ga nam bo verli gosp. predsednik svojiga pridelka drugo leto za poskušnjo rad podaril, ako se mu letošnji pridelk dobro obnese. — V četertik ponoči je hud oginj pokončal skoraj cele Zunanje Gorice poleg Ljublj. močirja; le cerkev je nek ostala; govorilo se je, da je nekdo iz maševanja vas zažgal; zavarovanih hiš je k sreči neki veliko.

Novičar iz mnogih krajev.

Dunajski vradni časnik naznani, da na ukaz cesarjev od 30. augusta l. l., po kterim zavolj pomanjkanja deržavniga premoženja naj vsako ministerstvo v svojim oddelku, kolikor je moč stroške pomanjša, bo za leto 1852 ministerstvo notranjih oprav pomanjšalo svoje stroške za 2 miliona in 699,030 fl., minist. pravosodja za 1 mil. 896.772 fl., minist. bogočastja in podúka za 1 mil. 100.954 fl., minist. kupčije in deržavnih zidarij za 6 mil. 641.534 fl., minist. kmetijstva in rudarstva za 1 mil. 930.000 fl., — vse skupej za 14 mil. in 268.290 fl.; v vojaških rečeh se imajo prihodnje leto stroški za 2 mil. in 600.000 fl. pomanjšati. — Za slovesni sprejem presv. cesarja na Ogerskim se velike priprave delajo; nek

Dunajsk lepoticar (dekorateur) gré nalaš za to v Pešt. — Na vsih železnicah se ima prihodnjič za svečavo olje iz premoga (Steinkohlenöl) rabiti. — Na vsih 4 cesarskih železnicah se je pretekli mesec 22376 oseb in 2 miliona in 20.240 centov blaga prepeljalo; skupilo se je iz te vožnje 965.010 fl. — Spomina vredno je, da županija v Velkim Meseriču je letos spet 5000 dreves po pašnikih zasadila, lani jih je 18.000. — 13. dan t. m. je gostil Napoleon 250 vojakov Pariške armade in tistih, ki so bili iz dežele v Pariz k slovesnosti 10. maja poslani; drugi dan po tem jih je poslovil. — Velik hrup je sedaj v Parizu napravilo tisto pismo, ki ga je nasprotnik Napoleona in unuk nekdanjiga Francoskiga kralja Korlna X. grof Chambord razglasil, v kterim svojo stranko opominja: naj zvesta ostane pravilam kraljeve vlade. — Imenitna generala Changarnier in Lamoriciér nista hotla Napoleonu priseči, ravno tako tudi slavni naravo- in zvezdoslovec Arago ne, kteriga pa je zavolj prevelicah zaslug za vednosti in slavo Francosko Napoleon prisege odvezal. — Kralj Pruski je 19. dan t. m. ukazal, pa ima deržavni zbor svoje posvetovanje jenjati. — Vedno bolj napadajo Černogorci sosedne Hercegovince in Albance, kteri se ne morejo braniti, ker jim je Omer-Paša orožje pobrati ukazal; maševati se zavolj tega nad Černogorci Omer-Pašata zlo mika v Černogoro z armado vdariti, vunder bo menda Turška vlada dobro prevdarila, preden Omer-Pašatu to dovoli, ker Černogora stoji pod varstvom Ruskiga cara, kteriga bi utegnil tak napad razkačiti in Turčiji neprijetno pesmico zapeti.

Basen.

Spomlad so ptiči prileteli,
Veselo k sercu nam zapéli,
De res narava se mladí.
En krokar se nad njimi vsede,
Zakroka gerde jim besede,
Ter jih s silo prepodí.

Se ptiči niso nič splašili,
Krivico orlu so tožili,
Kar jim je krokar dersno djal.
Zasliši orel proste tiče,
Tud krokarja v sodnico kliče.
Takó je sodbo zbranim bral:

»Nedolžni ptiči le zapojte,
Resnice glasit' se ne bojte,
Doklej bo svet, kjer zdaj je, stal.
Če hočeš, krokar, se bahati,
Ne smeš resnice prekrokatí,
Scer bom ti krempelj v rebra dal«.

»Zakaj jim milo petje blodeš,
Na dreto, ne na struno, godeš,
Ušesa zdrave tak glušiš? —
Velím ti zdaj med njim' molčati,
Pojdi v pušavo sam krokati,
Ker več mesa si tam dobiš«.

J. V.

Razjasnjenje.

Popisovaje v (35. l. Novíc) življenje našega rojaka Vega-ta sim pisal, da je po njem zvezda (Wega) imé dobila. Vsled prijazne opombe sim se prepričal, da je to res pomota. Da ne bi pa kdo mislil; da sim zgornje besede morebiti zato napisal, da bi slavo slovanskega naroda še bolj poveliceval, moram očitno povedati, da sim jih napisal opiraje se na več ustnih sporočil in na pismene besede — (če ne le v pesmiškem smislu veljavne? Vred.) — našega Koseskega (izpisane iz klasične pesmi »Slovenije«), s kterimi sim življenjopis našega Vega-ta sklenil.

Popisovavec življenja slav. Slovanov.